

Ода до радості

**10 письменників, які об'єдналися,
щоб поділитися любов'ю до життя**

Герої оповідань, зібраних під цією обкладинкою, — звичайні люди, які живуть, кохають, мріють, помиляються... Здійснюють вчинки. А наша дійсність дуже їх потребує. Бодай потроху доброго від кожного — і можна змінити реальність на краще. Але для цього треба вміти... радіти! Підтримувати в собі вогник радості, бачити її навіть у дрібницях... Це неабияка наука, особливо у складні часи випробувань.

Десятеро письменників і письменниць зі Львова, Харкова, Донецька, Києва, Ужгорода, Сум, Луцька, Херсона, Рівного й Криму мали безліч приводів для написання збірки «Здрастуй, смутку!», а написали «Оду до радості». У цій збірці — кілька відтінків радості. Яскрава, тиха, бурхлива, меланхолійна, неочікувана, прикликана, випадкова... І навіть сумна. Бо там, де радість, — там і крихта суму. У стукоті залізничних коліс, у запаху трави, у миті порозуміння, у порусі надії... Тримаймося за радість і один за одного.

*Галина Вдовиченко, письменниця,
володарка Гран-прі «Коронації слова»*

www.bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-7630-0

9 789661 476300

Ода до радості

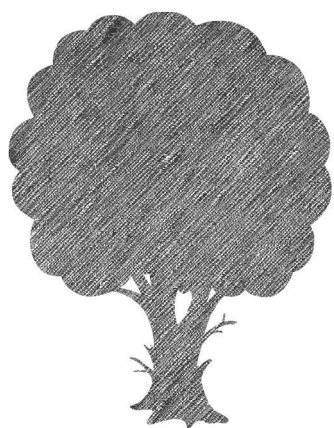
Люко Дашвар Сергій Жадан Володимир Лис Макс Кідрук
Ірен Роздобудько Галина Вдовиченко Лариса Денисенко
Євген Положій Олександр Гаврош Яна Дубинянська

**10 письменників, які об'єдналися,
щоб поділитися любов'ю до життя**

Люко Дашвар
Сергій Жадан
Ірен Роздобудько
Володимир Лис
Макс Кідрук
Галина Вдовиченко
Лариса Денисенко
Євген Положій
Олександр Гаврош
Яна Дубинянська

Ода до радості

КИЇВ
СІМЕЙНОГО
ДІТВОРА

Ода до радості

Люко Дашвар
Сергій Жадан
Ірен Роздобудько
Володимир Лис
Макс Кідрук
Галина Вдовиченко
Лариса Денисенко
Євген Положій
Олександр Гаврош
Яна Дубинянська

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
О-40

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Точка зору видавництва може не збігатися
з точкою зору авторів

Дизайнер обкладинки *Маргарита Єфімова*

- © Г. К. Вдовиченко, укладання, 2014
- © Чернова І. І., 2014
- © Жадан С., 2014
- © Роздобудько І., 2014
- © Лис В. С., 2014
- © Макс Кідрук, 2014
- © Вдовиченко Г. К., 2014
- © Денисенко Л., 2014
- © Положій Є. В., 2014
- © Гаврош О. Д., 2014
- © Дубинянська Т., 2014
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2014
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2014

ISBN 978-966-14-7630-0

Кілька відтінків радості

Моя бабуся говорила, що постійно незадоволений стає легкою здобиччю пекла. Вона була дуже розумною і світлою людиною, прожила складне життя, проте вмiла радіти простим речам, на які більшість не звертає уваги, як на щось занадто буденне й усім доступне.

Без багатьох речей можна жити, лише без радості — ніяк. Вона наче повітря — за її відсутності людина задихається. За будь-яких обставин без неї не обійтися. Надто у часи випробувань, коли найбільше потрібні віра у власні сили, надія на краще, любов до ближнього. І не так вже суттєво, скільки саме її маємо — багато чи мало, краплю чи океан. Вона просто має бути, бодай як мікроелемент, без якого не функціонуватиме живий організм.

Часом вона виникає не завдяки, а всупереч. Нізвідки, без жодного приводу. Трапляється, й зі своєї протилежності — зі смутку. Різновидів безліч.

Радість творчості. Радість порозуміння, у першу чергу із самим собою. Радість здолання сумнівів і прийняття рішень. Радість споглядання. Надії і перетворення. Радість доброї розмови. Подолання спокуси. І радість наповнення енергією. А ще — помочі скривдженим. А також спокою. І боротьби. І звісно — радість свободи... Пізнання та пізнавання. Повторюваності і неповторності. Нескінченний перелік, спільний для усіх або ж суто індивідуальний. З наповненими джерелами, доступними усім. Черпай — не вичерпаєш.

Прості речі, душевні порухи, промовисті вчинки, пов'язані з радістю. Слухати музику дощу, спостерігати за дітьми, усміхатися незнайомим, говорити правду, годувати голодно, напувати спрагло, поділитися необхідним, викинути

зайве, відчувати спорідненість, знати своє коріння — це усе пов'язане з нею. Вона завжди поруч у хвилини, коли людина не може змовчати, коли говорить важливі речі, підводиться з колін, випрямляє спину, виходить за окреслену кимось межу... І особливо, коли відчуває спільну радість, огром емоцій, що єднає вільних людей.

Бетховен уславив Радість у найскладніший період свого життя.

Хворий, позбавлений слуху, загиснений лежачими бідності композитор написав свою безсмертну 9-ту симфонію, у фіналі якої хор виконує «Оду до радості»... Тепер це гімн Євросоюзу.

Свого часу Микола Лукаш переклав слова Шиллера — «Ода до радості» заговорила українською. Там є такі рядки:

Радість — Всесвіту пружина,
Радість — творчості душа,
Дивна космосу машина
Нею живиться й руша.

Наша дійсність потребує вчинків. Від кожного щось доброго бодай потроху — і матимемо зовсім іншу реальність навколо. Але задля цього треба підтримувати у собі вогник радості, дар бачення приводів для неї. Іноді це неабияка наука.

Десятеро письменників і письменниць зі Львова, Харкова, Донецька, Києва, Ужгорода, Сум, Луцька, Херсона, Рівного й Криму мали чимало приводів для написання збірки «Здрас-туй, смутку!», а написали «Оду до радості». У цій збірці — кілька відтінків радості. Яскрава, тиха, бурхлива, меланхолійна, неочікувана, прикликана, випадкова... І навіть сумна. Бо там, де радість, — там і крихта суму. У стукоті залізничних коліс, у запаху трави, у миті порозуміння, у порусі надії... Три-маймося за радість і один за одного.

Галина Вдовиченко

Євген Положій

ОБРАНИЙ

Він зайшов в автобус, і все одразу змінилося.

Сіре шосе магічно закрутило невидимі колеса — і почався рух назустріч куполу біло-блакитного неба, диску рожевого сонця; він побачив їх, наче в океанарії, здивований і осліплений божественною величчю ранка, крізь велике вигнуте лобове скло. Ось які ліки, виявляється, потрібні, щоб місяць нерухомості розтанув в одну мить, розчинився в безмежній ясності і свіжості повітря і з неба спустилася магічна мотузкова драбина:

дорога;

дорога;

рух!

Ось що, виявляється, необхідно додати до гіркої мікстури самотності — ніжний шелест коліс по шосе, гамір вранішніх пасажирів, — щоб дізнатися, відчути, почути краєчком вуха, як хтось там, нагорі, в небесах, з легким скрипом відкриває люк і скидає тобі безшумний порятунок, супроводжуючи повітряними поцілунками, які, ледь торкнувшись чола, перетворюють світ із темного тунелю на прекрасне місце.

Прекрасне місце.

Без сумніву.

Мандрівник (так він себе подумки волів називати) поставив невеликий зелений наплічник на сидіння поруч і завмер, намагаючись увібрати в себе якомога більше дивного світла, що випромінював новий, такий незнайомий і такий несподіваний ранок.

Все це диво коштувало недорого, всього три зім'яті гривні до залізничного вокзалу, які, не обертаючись, прийняв сірий похмурий апатичний водій, схожий, як дві краплі горілки, на всіх місцевих водіїв маршрутних таксі та автобусів, якщо вони самі, звісно, не були схожі на місцевих татар.

Автобус знову зупинився, почали заходити люди. Переважно жінки похилого віку з яскраво нафарбованим волоссям і обличчям, що голосно

обговорювали прохолодну погоду, яка має встановитися останніми серпневими днями на півострові. Поганий прогноз мандрівника мало схвилював — ліворуч, на відстані витягнутої руки, сиділа зовсім юна, років шістнадцяти дівчина, і незайманість її засмаглої шкіри за сім секунд сп'янила його. Він відчув її запах, наче запах крові, такий же міцний і заманливий, навіть трохи запаморочилося в голові, і йому захотілося негайно поцілувати дівчисько в блискуче від сонця туге стегно. І це несподіване відверте еротичне відчуття лише додало веселості; тепер мандрівник впевнився остаточно: що б він сьогодні не затіяв, що б не забажав — усе йому підкориться, усе неодмінно вдасться, бо бувають даровані обставинами і долею в житті кожної людини дні, коли вона стає обраною.

Обраним.

Обрана.

Обраний.

Виходячи з порожнього вокзалу на перон, він ледь не наступив на рябу собаку з великим розтягнутим рожевим животом годувальниці.

Незважаючи на кінець серпня, сьому ранку і неблагополучний прогноз, сонце припікало. Мандрівник вибрав лавочку, яка зручно ховалася під листя дерев, і сів, очікуючи на восьму і потяг.

Через десять хвилин виявилось, що через місцевий залізничний вокзал навіть у такий ранній час ходять красиві жінки, у перші десять хвилин він нарахував три. Дівчина середнього зросту, в тілі, з дуже засмаглою шкірою і довгим темним волоссям, шикарно декольтована, курила на ходу, елегантно струшуючи довгими червоними нігтями попіл; поцокуючи підборами, пройшла, пронісши в ідеально обтягнутих чирвовим тузом джинсах бажання і сум. Можливо, йшла на роботу, а швидше, з роботи, вона нагадувала вигнанницю, принцесу-вигнанницю. З протилежного боку назустріч їй з'явився тендітний силует: струнка талія, благородна осанка, рівні, не зігнуті провінцією плечі, на які спадало, наче шаль, темне довге і густе волосся; тонкі риси обличчя й очі здалеку не розгледіти; не доходячи до перону і кіосків, звернула ліворуч, залишивши в спадок очікування таємницю. Через колії, обертаючись, перебігла дівчина з кошиком великих жовтих яблук: у в'єтнамках, простій світлій коротенькій сукні, з білими стрункими ногами, русява, на обличчі ні йоти косметики, років шістнадцять-сімнадцять; стрімкі рухи і радість життя в подарунок.

Перон потихеньку наповнювався людьми: вони виходили з вокзалу на вулицю цілими родинами, тягли важкі валізи, переступали, зойкнувши, со-

баку; але рожевобрюха сука й не думала вставати і поступатися дорогою, лише ліниво ворушила хвостом. По вокзалу зробили два різні оголошення, але дуже нерозбірливо, тож із усього сказаного через старенький мікрофон почулося лише «...на перший перон прибуває» і «...сантехнік Макаров», після чого по першому перону, вправно оминаючи людей, настільки впевнено проїхав суворий мужик на мопеді, що склалося враження, ніби тільки-но оголосили, що на перший перон на мопеді прибуває ім'ярек сантехнік Макаров.

Отрядна жіночка в білому спортивному костюмі з червоним надписом «Росія» на спині піднімає газетному кіоску металеві віки — напрочуд непристосована для продажу преси конструкція.

Поруч на лавочку під саме дерево в тінь сідає старенька суха бабця в акуратній білій хустці з невеличкою торбинкою, очевидно, їхати їй десь недалеко; зовсім не схожа на гамірливих і амбітних жінок з автобусу, нехарактерний для півострова типаж.

На сусідню лавочку вмощується чолов'яга: років шістдесяти, грубе засмагле обличчя в рубцях-зморшках, уважні до всіх слів навколо очі під густими бровами, сиве коротке волосся з високими залисинами на лобі, м'язисті, міцні руки, очевидно, що багато і тяжко працював на землі і зараз

працює; міцний дядько. Уважно дивиться на наплічник і мандрівника, хоче щось запитати, але його випереджає якийсь тип на іржавому велосипеді з мішком на багажнику, набитим всіляким мотлохом. Тип вдягнутий погано, від нього тхне смітником, але він веселий і посміхається.

— Куди їдеш? — запитує він.

— Туди, — махає ліворуч мандрівник.

— Агов, а я думав, туди! — махає тип рукою праворуч і рушає собі далі, подзеленькуючи металобрухтом.

— Пальма! Пальма! — гукає до собаки чолов'яга з сусідньої лавочки. — От же бідолашна тваринка!

— Важко з вами тут сидіти! — не витримує раптом бабця у білій хустині й підводиться. — Піду я.

«Як точно сказала!» — дивується мандрівник.

— Пальма! Пальма! — знову кличе собаку чолов'яга, але ряба рожевобрюха сука й не поворухнеться. — Її минулого літа, якраз вона цуценят носила, машина збила, — пояснює густобровий. — Думали, не виживе або як виживе, то ніколи більше не народить. Так її тут усі підгодовували, навіть таксисти, о! — Підняв палець догори, начебто то не таксисти годували собаку, а космонавти. — Жаліли... А цього літа принесла трьох, так двох уже люди розібрали, один залишився. Вам не потрібно часом? Пальма! — Чолов'яга незграбно кидає шма-

ток піріжка на асфальт, але сука, вигріваючись на сонці, лежить нерухомо.

Поруч іде прибиральниця в грубому синьому халаті з совком і щипцями для збору сміття.

— Чому в халаті, Валю? Жарко ж! — жартівливо звертається до неї густобровий чолов'яга.

— А ти хочеш побачити, що під ним? — грайливо парирує жінка. Виглядає вона років на сімдесят.

У напрямку рейок побіг здоровенний чорний пес.

— Трезоре! Трезоре! — кличе пса чолов'яга, але той ігнорує персональне звернення.

— Думаю, батько — він, — тихо, по-змовницьки, зауважує густобровий. — Бо всі цуценята — з чорними лапами. Або от він. Рудий! Рудий! — кличе рудого пса, що тільки-но висунув із дверей вокзалу пласку несимпатичну морду. — Рудий!

Але Рудий навіть вухом не веде, натомість, не поспішаючи, шкутильгає до лежачої собачої королеви вокзалу. За ним біжить смішне пухнасте, руде, зовсім не схоже на рябу подерту з облізлою шерстю матір, цуценя з чорними лапами.

— М-да, — протягує чолов'яга, — все, як у людей. — І уточнює: — У собак... Так ото накручено, що не розбереш, хто з ким і як. — Раптом майже кричить, тицькаючи пальцем у бік перону: — В Одесі його б уже арештували давно за таке! А у нас... —

і в розпачі махає рукою на групу від'їжджаючих, у центрі якої стоїть немолодий чоловік, без майки, з голим величезним черевом.

На перший перон прибула електричка до Євпаторії, певне, та, яку оголошували перед мопедом і Макаровим.

— А мінський на який перон подадуть?

— На перший. Зараз от електричка поїде... А ви хіба не відпочивати? — показує очима на наплічник.

— Ні, я додому.

— А я думав, у Євпаторію. Щось ви не засмагли зовсім.

— Собаки ж, бачите, теж не засмагли.

Чолов'яга сміється і раптом знову майже кричить, тицяючи пальцем:

— Ти диви, ти диви, як він ходить кумедно!

Повз них поважно проходить хлопець у чорній футболці з якимось дивовижним яскраво-кольоровим малюнком на пузі, широко і смішно, наче гусак, розставляючи стопи й широко відставляючи від тулуба руки, так, наче під пахвами у нього добряче натерто. Хлопець розрізає натовп через весь перон і звертає біля кіоску «Укрпошти» праворуч. За кіоском зупиняється, бере футболку за низ, витягує її перед собою і, звівши очі до носа, уважно роздивляється надпис і малюнок; після чо-

го, задоволений побаченим, прямує далі вже нормальною ходою.

Сонце лізе нагору.

Мандрівник не пропустив жодної деталі, жодного руху, жодної посмішки; репліки, слова, звуку; все, що блукало гарячим повітрям ранкового невеличкого кримського вокзалу, знаходило відгук у свідомості. Він бачив світ об'ємним, цілком, начебто в шести вимірах одразу, без винятків і застережень, до самого дна, без жодних секретів — ясным і зрозумілим, як акваріум із золотими карпами. Мандрівник дивувався, бо нічого особливого для цього не зробив; він просто працював три місяці на маяку, майже не спускаючись униз, на пісок, до моря; він цілі три місяці перебував майже на п'ятдесят метрів ближче до неба, ніж інші, але зрештою виявилось, що це нічого не значить. І тільки коли він вийшов на дорогу, сів в автобус і поїхав, усе зарухалося. Запрацювало. Закрутилося:

колеса;

сонце;

стегна.

У купе сидів молодик, вдягнутий, певне, за останньою місцевою модою: великі окуляри-крапельки; синтетична сорочка у чорно-білу смужку, такі полюбляють носити в Києві на базарах; напрасовані

ЗМІСТ

Кілька відтінків радості.....	5
<i>Євген Положій</i>	
Обраний	7
<i>Люко Дашвар</i>	
Лакмус	31
<i>Макс Кідрук</i>	
Я полечу!	52
<i>Лариса Денисенко</i>	
Каштанове пташеня	94
<i>Сергій Жадан</i>	
Шляхи сполучення	109

Галина Вдовиченко

Запах скошених кульбабок 119

Олександр Гаврош

Жертва любові..... 135

Яна Дубинянська

Острів (російською мовою)..... 151

Ірен Роздобудько

Місцевість..... 177

Володимир Лис

Дорога 1429—2014 197

Літературно-художнє видання

Ода до радості
Збірка оповідань

В авторській редакції

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *Т. М. Куксова*
Художній редактор *М. В. Єфімова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *Г. В. Фурса*

Підписано до друку 28.07.2014. Формат 84x108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Adonis». Ум. друк. арк. 14,28.
Наклад 5000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cor@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
на ПП «ЮНІСОФТ»
Свідоцтво ДК №3461 від 14.04.2009 р.
www.ttornado.com.ua
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб
«Клуб Сімейного Дозвілля»»

61140, м. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київська філія

04073, м. Київ, просп. Московський, 6, кімн. 35,
тел. +38 (067) 575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеська філія

65017, м. Одеса, вул. Малиновського, 16-А, кімн. 109
тел. +38 (067) 572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88
e-mail: support@bookclub.ua
Інтернет-магазин: www.bookclub.ua
«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Ода до радості: зб. оповідань / уклад. і передм. Г. Вдовиченко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. — 272 с.

Міст. авт.: Люко Дашвар, Сергій Жадан, Ірен Роздобудько, Володимир Лис, Макс Кідрук, Галина Вдовиченко, Лариса Денисенко, Євген Положій, Олександр Гаврош, Яна Дубинянська

ISBN 978-966-14-7630-0

Одного разу десять відомих авторів — Люко Дашвар (Херсон), Володимир Лис (Луцьк), Сергій Жадан (Харків), Галина Вдовиченко (Львів), Макс Кідрук (Рівне), Лариса Денисенко (Київ), Ірен Роздобудько (Донецьк), Олександр Гаврош (Ужгород), Євген Положій (Суми) та Яна Дубинянська (Крим) — вирішили поділитися своїм рецептом радості. А радість буває різна: легка, як вітерець, або з присмаком смутку, тепла й тиха чи сонячно яскрава — обирайте свою.

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

АКТУАЛЬНА ТЕМА! ВІД АВТОРІВ ПЕРШОГО ЕШЕЛОНУ СУЧУКРЛІТУ!

Оксана Забужко, Лариса Денисенко, Ірен Роздобудько,
Наталка Шевченко, Галина Вдовиченко,
Андрій Кокотюха, Міла Іванцова, Євген Положий,
Наталка Сняданко, Євгенія Кононенко, Сергій Жадан

Перша в Україні збірка творів видатних письменників, що зачіпає алкогольну тему. Корифеї українського слова вирішили поділитися своїми спогадами та міркуваннями щодо вживання алкоголю. Ці оповідання навряд чи когось залишать байдужим, адже ці історії настільки реальні, що, цілком можливо, траплялися з вами.

ПОПУЛЯРНА ЗБІРКА!

Андрій Бондар, Сергій Жадан, Маріанна Кіяновська,
Олег Коцарев, Галина Крук, Дмитро Лазуткін, Богдана Матіяш,
Світлана Поваляєва, Мар'яна Савка, Остап Сливинський

Народжуючись, ця поезія є молитвою, та звертається вона тепер не до особи, а до залу. Чого тільки не виробляють «двотисячники» зі своїми віршами: піддають музичній обробці, об'єднують у гармонійні чи контрастові збірки! Потенційно культові, вони не пишуть «підручників з життя», але їхні твори перекладаються багатьма мовами... 10 років поетичних метаморфоз відбилися в кожному зі 170 віршів цієї антології — справжнього часопису української літератури нової формації.

